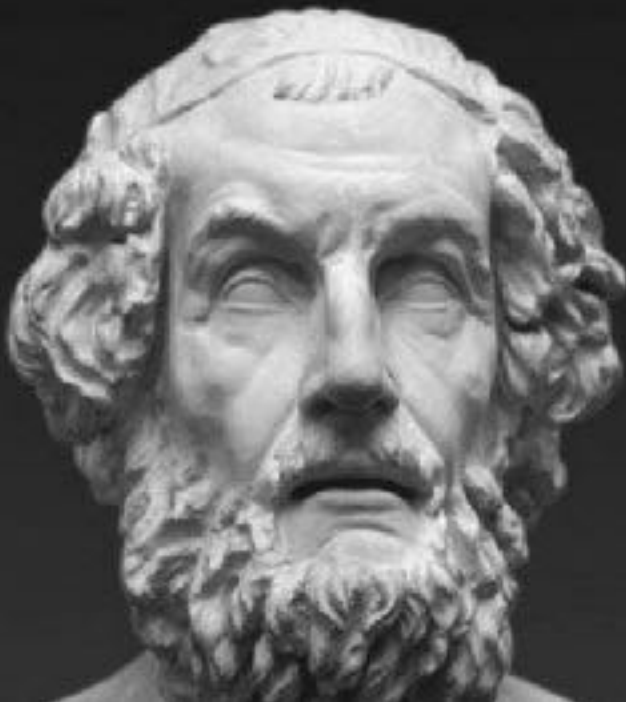

**Викуп
Гекторового тіла
(Іліада)**

Гомер

- 1] Ігри скінчились, і всі порозходились люди ахейські
- 2] По кораблях своїх бистрих, бажаючи швидше вечері
- 3] Й сну зажити солодкого. Тільки Ахілл свого друга
- 4] Згадував любого й плакав, і сон, що усіх підкоряє,
- 5] Не подолав його, все він на ложі своєму метався
- 6] Й журно спогадував силу могутню і мужність Патрокла,
- 7] Скільки удвох пережить довелось їм і лиха зазнати
- 8] В битвах тяжких з ворогами і в хвилях бурхливого моря.
- 9] Все це спогадував він, рясні проливаючи сльози,
- 10] Лежачи то на боку, то навznak, то ницьма раптово
- 11] Перевертаючись. То він, з постелі своєї схопившись,
- 12] Берегом моря блукав у нестямі. Отам і світання
- 13] Скоро застало його, осяваючи й море, і землю.
- 14] Швидко тоді в колісницю баских він застріг своїх коней

- 15] І, прив'язавши іззаду до повоза Ректора тіло,
- 16] Тричі його по землі волочив круг могили Патрокла,
- 17] Потім ішов спочивать до намету, а труп залишався
- 18] В поросі ниць розпростертим. Та з жалю до славного мужа
- 19] Феб-Аполлон захищав його тіло від всяких пошкоджень
- 20] Навіть по смерті. Егідою вкрив він йому золотою
- 21] Постать усю, щоб, волочачи тіло, його не калічить.
- 22] Так-то над Ректором він богосвітлим у гніві глумився.
- 23] З жалем богове на це дивилися вічноблаженні
- 24] Й тіло те викрасти світлого дуже просили дозорця.
- 25] Всім було рішення це до вподоби, крім Геривладарки,
- 26] Крім Посейдона і крім ясноокої діви Афіни.
- 27] Як і раніше, ненависний був Іліон їм священний,
- 28] Старець Пріам і троянський народ за вину Александра:
- 29] Він образив богинь, що до нього прийшли в загороду,

30] Кращою визнавши ту, яка згубну дала йому
втіху.

31] А як світання зоря на дванадцятий день заясніла,

32] Феб-Аполлон, до безсмертних звертаючись, так
до них мовив:

33] «Немилосердні, жорстокі боги! Чи не вам на
пошану

34] Спалював Гектор стегна биків і козлів
бездоганих?

35] Нині ж не хочете й мертвого тіла його
врятувати,

36] Бачить його не даєте дружині, матері й сину,

37] Батьку Пріамові й людям, які б на вогні
попалили

38] Тіло його і належною шаную прах вшанували.

39] Волите завжди зловмисному ви помагати
Ахіллу,

40] Мужеві, що справедливості в серці і щирого в
грудях

41] Розуму в нього немає. Він схожий на дикого
лева,

42] Що лиш на поклик могутньої сили й зухвалою
духу

43] Напади чинить на людські стада, щоб поживу
здобути.

44] Так же утратив Ахілл милосердя та навіть і сором

45] (Той, що і користі людям, і шкоди приносить багато).

46] Часом буває, що серцю близького втрачає людина -

47] Любого сина свого чи єдиноутробного брата,

48] Все ж, наридавшись удосталь, втамовує врешті скорботу:

49] Серцем-бо надто терплячим Мойри людей наділили.

50] Цей же, з грудей богосвітлого Гектора подих віднявши,

51] Кіньми навколо могили волочить убитого тіло

52] Друга свого, та ні слави, ні користі тим не здобуде,

53] Гнівний лиш осуд людський, хоч себе він і доблестю вславив.

54] В несамовитій зlobі оскверняє він прах безчуттєвий».

55] В відповідь гнівно Гера промовила білораменна:

56] «Може, так і було б, як ти слушно сказав, Срібнолукий,

57] В разі б Ахілла однаково й Гектора ви шанували.

58] Гектор-бо смертний, з жіночих грудей молоком
годувався;

59] Син же богині - Ахілл, сама я Фетіду зростила,

60] І згодувала, і заміж її віддала за Пелея,

61] Мужа, якого серцем безсмертні боги полюбили.

62] Всі ви, богове, були на весіллі, і сам ти на учті

63] Був із формінгою, друже негідних, як завжди,
підступний!»

64] Відповідаючи, мовив до неї Зевс хмаровладний:

65] «Геро, на вічних богів ти розсердилась зовсім
даремно.

66] Шана обом не однакова буде. Але ж бо і Гектор

67] Був серед смертних синів Іліона богам
найлюбіший,

68] Теж і мені, - пам'ятав увесь час про дари, мені
любі,

69] І не лишавсь мій ніколи вівтар без жертовної
учти,

70] Без узливань і без диму, що ними шанують нас
люди.

71] Про викрадання не думаймо, - Гектора
мужнього тіло

72] Взяти не випаде потайки нам від Ахілла, якого

73] Мати і днями й ночами пильнує його невідлучно.

- 74] Хай-но з богів хто-небудь покличе до мене
Фетіду, -
- 75] Дам їй пораду розумну, щоб серце Ахілла
схилила
- 76] Взяти дари від Пріама і Гектора тіло віддати».
- 77] Мовив він так, і з верховин знялась вихронога
Іріда
- 78] І посередині прямо між Самом та Імбром
скелястим
- 79] В чорнії кинулась хвилі, аж моря глибінь
застогнала.
- 80] Миттю в безодню поринула, наче грузило
свинцеве,
- 81] Що, до розложистих рогів вола польового
припнута,
- 82] Тягне донизу гачок на загибель зажерливим
рибам.
- 83] Там, у глибокій печері, застала Фетіду. Навколо
- 84] Німфи її оточили морські. Рясні проливала
- 85] Сльози над долею сина вона бездоганного: мав-
бо
- 86] В Трої родючій загинути він од вітчизни далеко.
- 87] Близько прийшовши, промовила так бистронога
Іріда:
- 88] «Встань-бо, Фетідо! Зевс тебе кличе незмінно
премудрий!»

- 89] В відповідь мовила їй сріблогога богиня Фетіда:
- 90] «Що мені має безсмертних владар наказати?
Соромлюсь
- 91] З горем моїм невимовним на зборах богів я
з'явитись.
- 92] Все ж, я їду, - не марне те слово, яке він
промовить».
- 93] Мовивши так, одягла покривало в богинях
пресвітла
- 94] Чорно-сталеве, - одіння темнішого вже й не
буває, -
- 95] І подалася у путь. Бистроного як вітер Іріда
- 96] Йшла попереду, й морська розступалася хлань
перед ними.
- 97] Вийшли на берег вони і в небо високе майнули.
- 98] Широколуного Зевса побачили там серед кола
- 99] Зібраних разом блаженних богів, одвічно
живущих.
- 100] Встала Афіна, й при Зевсу-батькові сіла
Фетіда.
- 101] Гера, богиню вітаючи, тут золотий подала їй
- 102] Келих з іскристим питвом, і, випивши, та
повернула.
- 103] Батько богів і людей до неї почав говорити:

104] «От на Олімп ти прийшла, хоч зажурена дуже,
Фетідо!

105] Смуток у тебе в душі невимовний, - і сам я це
знаю.

106] Та скажу тобі щиро, навіщо тебе я покликав.

107] Дев'ять вже днів між безсмертних триває
страшна суперечка,

108] Гектором вбитим спричинена й городоборцем
Ахіллою.

109] Тіло те викрасти світлого всі вони просять
дозорця.

110] Я ж бо славу і тут Ахіллові хочу віддати,

111] Щоб і надалі твою любов зберегти і повагу.

112] В військо іди й своєму синові волю мою
перекажеш:

113] Гнівні на нього, скажи, всі боги, і найбільше з
безсмертних

114] Сам я розгніваний тим, що, шаліючи серцем,
тримає

115] Гектора він, не пускаючи від кораблів
крутобоких.

116] Якщо боїться мене, хай Гектора тіло поверне.

117] Сам до Пріама, великого серцем, Ірідю пошлю я

-

118] Викуп за сина нехай до човнів принесе він
ахейських,

119] Хай подарунки Ахіллові дасть, щоб його
вдовольнити».

120] Мовив він так. Не противилась тут сріблогога
Фетіда,

121] Кинулась швидко на землю вона із висот
олімпійських

122] І у синівський намет увійшла. Там у тузі
скорботній

123] Сина застала свого. А навкруг клопотались
ретельно

124] Товариші його любі, готуючи спішно сніданок,

125] І барана густорунного різали вже у наметі.

126] Мати поважна сиділа біля свого рідного сина,

127] Гладила ніжно рукою й, озвавшись, йому
говорила:

128] «Люба дитино! Навіщо й досі в журбі та печалі

129] Краєш ти серце собі, забуваючи навіть про їжу

130] Й ложе своє? Чи не краще б тобі із жоною в
любовних

131] Ласках з'єднатись? Недовго-бо в мене ти
житимеш, зовсім

132] Близько стоїть уже смерть і доля твоя
нездоланна.

133] Слухай же швидше мене, я до тебе із вістю од
Зевса.

134] Гнівні на тебе, він мовить, боги, а найбільше з безсмертних

135] Сам він розгніваний тим, що, шаліючи серцем, тримаєш

136] Гектора ти, не пускаючи від кораблів крутобоких.

137] Отже, віддай його тіло, прийнявши за мертвого викуп».

138] Відповідаючи, мовив до неї Ахілл прудконогий:

139] «Хай так і буде! Хто з викупом прийде, той мертвого візьме,

140] Раз уже сам Олімпієць рішуче того вимагає».

141] Стоячи під кораблями ахейськими, мати із сином

142] Довго крилатими так одне з одним мінялись словами.

143] Зевс же тим часом Ірідю послав до священної Трої:

144] «Швидше, Ірідю, лети! Поспіши від осель олімпійських

145] До Іліона, великому духом Пріамові скажеш -

146] Викуп за сина нехай до човнів принесе він ахейських,

147] Хай подарунки Ахіллові дасть, щоб його вдовольнили.

148] Тільки один хай іде, щоб ніхто із троян не ішов з ним!

149] Хай лиш окличника візьме з собою, старішого віком,

150] Правити мулами в повозі міцноколісним і в Трою

151] Тіло мерця привезти, що Ахілл його вбив богосвітлий.

152] Смерті нехай не боїться і страхом душі не тривожить.

153] Провідником у путі йому світлий ітима дозорець -

154] Він проведе його скрізь і виведе аж до Ахілла.

155] А допровадить його до намету Ахілла, то смерті

156] Той не завдасть йому, й іншим Пріама убить не дозволить.

157] Бо не безумний Ахілл, не безсовісний, не безрозсудний, -

158] Зглянеться він і того, хто ревно благав, пожаліє».

159] Мовив він так. Іріда, як вихор, із вістю помчала,

160] В дім до Пріама ввійшла вона й плач там застала й ридання.

161] Діти сиділи в журбі серед двору круг батька старого,

162] Слізьми свою окропляючи одіж, а батько між ними,

163] В плащ свій закутавшись щільно, лежав, і густо покрита

164] Дужа потилиця й вся була голова у старого

165] Пилом, що, в бруді валяючись, сам назбирав він на себе;

166] Плакали й доньки його із невістками разом у домі

167] І поминали хоробрих бійців багатьох, що, руками

168] Дужих аргеїв повбивані, душі свої загубили.

169] Перед Пріамом спинившись, провісниця Зевсова стиха

170] Заговорила, і раптом обняв йому трепет коліна.

171] «Серцем дерзай, Дарданіде Пріаме, нічого не бійся!

172] Я не з лихою вістю приходжу до тебе сьогодні:

173] Добру пораду несу я, - великого вісниця Зевса.

174] Він і здаля тобою піклується й серцем жаліє.

175] Каже Кронід богосвітлого Гектора викупить тіло,

176] Давши Ахіллові гойні дари, щоб його вдовольнити.

- 177] Йди лиш один, щоб ніхто із троян не ішов за тобою.
- 178] Візьмеш окличника тільки з собою, старішого віком,
- 179] Править хай мулами в повозі міцноколіснім і в Трою
- 180] Тіло мерця привезе, що Ахілл його вбив богосвітлий.
- 181] Смерті не треба боятись і страхом тривожити душу,
- 182] Провідником у путі тобі світлий ітиме дозорець -
- 183] Він проведе тебе скрізь і виведе аж до Ахілла.
- 184] А допровадить тебе до намету Ахілла, то смерті
- 185] Той не завдасть тобі й іншим убити тебе не дозволить:
- 186] Бо не безумний Ахілл, не безсовісний, не безрозсудний, -
- 187] Зглянеться він і того, хто ревно благав, пожаліє».
- 188] Мовивши так, відлетіла відціль бистроного Іріда.
- 189] Він же синам своїм мулів звелів запрягати у повіз
- 190] Міцноколісний, ще й кузова зверху над ним приладнати.

191] Сам же униз, у комору, зійшов із високим
склепінням,

192] З кедр пахучого зроблену й скарбу всілякого
повну.

193] Тут він Гекубу покликав, дружину свою, і
промовив:

194] «Люба! Приходила вісниця Зевсова щойно з
Олімпу,

195] Викуп за сина велить до човнів принести він
ахейських

196] Та подарунки Ахіллові дасть, щоб його
вдовольнити.

197] Та по правді скажи мені, як тобі все це
здається?

198] Страшно-бо й сила моя, і дух мій мене
поривають

199] Йти до човнів, де стоять своїм станом широким
ахеї».

200] Мовив він так, а дружина, вмиваючись слізьми,
казала:

201] «Горенько! Де-бо твій розум, що ним ти славен
був досі

202] Серед чужинців і люду того, над яким
владарюєш?

203] Як же наблизитись до кораблів ти наваживсь
ахейських

- 204] Сам, перед очі того, хто стільки синів твоїх
славних
- 205] Зброї позбавив! Мабуть, і серце у тебе залізне.
- 206] Дійдеш до нього, й на власні лиш очі тебе він
побачить,
- 207] Не пожаліє тебе віроломний цей муж
кровожерний,
- 208] Не посоромиться. Краще поплачмо від сина
далеко,
- 209] В наших покоях. Таку від народження Доля
могутня
- 210] Випряла нитку йому, ще коли я його породила,
-
- 211] Бути від рідних далеко, поживою псам
бистроногим
- 212] Біля жорстокого мужа. Коли б я у нього
печінку
- 213] Вирвати й з'їсти могла! Тоді б не лишивсь без
відомсти
- 214] Син мій! Не як боягуз поліг у бою він завзятім,
- 215] А, захищавши троян і троянських жінок
повногрудих
- 216] Від ворогів, - він ні страху не знав, ні про втечу
не думав».
- 217] Відповідаючи, мовив їй старець Пріам
боговидий:

218] «Ні, проти волі мене не затримуй! Не будь в моїм домі

219] Птахом зловісним! Мене переумити не сподівайся!

220] Бо якби хтось мені мовив таке із людей земнородних,

221] Хтось з віщунів, ворожбитів, жерців, що на жертвах віщують,

222] Лжею назвали б ми це і од нього б ще більш одвернулись.

223] Нині ж, побачивши сам і почувши безсмертного бога,

224] Йду, бо слово його не даремне. Якщо ж і судилось

225] Нині умерти мені при ахейських човнах міднозбройних,

226] Хай так і буде. Хай вб'є мене зразу ж Ахілл безпощадно,

227] Тільки б обнять мені сина й жадобу ридань вдовольнити!»

228] Мовивши так, одчинив він на скринях оздоблені віка,

229] Вийняв ізвідти дванадцять одінь, надзвичайно красивих,

230] Простих дванадцять плащів і ліжників стільки ж барвистих,

231] Стільки ж ясних покривал і до того - ще стільки ж хітонів.

232] Щирого золота зважив і виніс він десять талантів,

233] Двоє блискучих триногів і гарних котлів аж чотири,

234] Келих ще виніс, коштовність чудову, коли у Фракії

235] Був він послом, йому подаровану. Не поспушився

236] Старець і не залишив її дома, так прагнув душею

237] Викупить любого сина. Троян, що до нього зібрались,

238] Вигнав усіх з передсінка й лайливими ганив словами:

239] «Гетьте від мене, погані негідники! Вам ще не досить

240] Вдома плачу, що сюди ви прийшли ще й мені досаждати?

241] Мало того вам, що Зевс покарав мене горем, забравши

242] Кращого сина мого? На собі це зазнаєте скоро.

243] Легше тепер набагато гинути вам од ахеїв

244] Після того, як загинув мій син. Що ж до мене, то краще,

245] І Аніж на власні я очі в руїнах побачу розбите

246] Місто своє, - хай раніше зійду я в оселю Аїда!»

247] Мовив він так, і берлом їх став розганяць. Всі розбіглись

248] Від роз'ярілого старця. А той і синів своїх лаяв,

249] Славного Дія, й Паріса, й ясного, як бог,
Агатона,

250] І Паммона, та Антіфона, й Політа, співця
голосного,

251] Та Деїфоба, і з ними Гелена, іще й Гіппотея, -

252] Всіх дев'ятох закликав і наказував їм
сивочолий:

253] «Швидше, негідники, діти мої безсоромні! Вже
краще б

254] Ви біля бистрих човнів полягли всі, а Гектор
зостався!

255] І О, я нещасний! Навіщо найкращих синів
породив я

256] В Трої розлогій, - а нині нікого мені не
лишилось!

257] Богоподібний був Местор у мене, Троїл
конеборний,

258] Гектор, що був наче бог серед люду земного й
здавався

259] Сином не смертного мужа, а паростю вічного
бога.

260] Занапастив їх Арей, а ці ось нікчеми
лишились,

261] Ці брехуни й танцюристи, лише в хороводах
найкращі,

262] Кіз і ягняток розкрадачі з людських отар і
попасищ!

263] Довго ви будете повіз мені споряджати в
дорогу?

264] Швидше усе накладайте, бо час уже нам
вирушати».

265] Мовив він так. Вони тоді, батьковим злякані
криком,

266] Вивезли міцноколісний новісінький повіз для
мулів,

267] Гарного виробу, й кузов на ньому як слід
закріпили.

268] Букове потім з кілка ярмо відчепили для мулів

269] З чопом міцним посередині й парою кілець для
віжок.

270] Винесли й ремінь для запрягу, ліктів у дев'ять
завдовжки.

271] Далі над гладко обтесаним дишлем ярмо
приладнали

272] З самого переду, й, через занозу кільце
пропустивши,

273] Ременем тричі той чоп обмотали навколо, й
нарешті,

274] Дишель також обв'язавши, під ремінь кінець підігнули.

275] Із гладкостінної кліті принісши, складали на повіз

276] Цінні дарунки - за голову Гектора викуп достойний;

277] Звиклих до запрягу мулів впрягли вони міцнокопитих, -

278] В дар од місян колись їх одержав Пріам староденний.

279] Коней Пріамові тут підвели під ярмо, що для себе

280] З гладко обтесаних ясел він сам годував власноручно.

281] Поки впрягали їх в повіз, у домі високому ждали

282] Старець Пріам і окличник, поринувши в думи глибокі.

283] Близько Ге куба до них підійшла із засмученим серцем,

284] Келих з солодким вином тримала вона у правиці,

285] Щоб, узливання вчинивши, в дорогу вони подалися;

286] Стала вона перед кіньми, назвала Пріама й сказала:

- 287] «На, і Зевсові-батьку вчини узливання, й молися,
- 288] Щоб від ворожих людей повернутись додому, якщо ти
- 289] Прагнеш до їх кораблів, хоч я зовсім того не бажаю.
- 290] Ще помолись чорнохмарному Зевсові, що поглядає
- 291] З Іди вершин на широкі троянського краю простори,
- 292] Щоб бистролетного птаха праворуч послав тобі з неба,
- 293] Віщого птаха, який і самому йому найлюбіший
- 294] І найсильніший з птахів, щоб, на власні побачивши очі,
- 295] Впевнено ти прямував на човни бистрокінних данаїв.
- 296] А не пошле тобі вісника широколунний Кроніон,
- 297] Я не наважуся радить тобі відціля із дарами
- 298] Йти до аргейських човнів, хоч і дуже того ти хотів би».
- 299] Відповідаючи, мовив до неї Пріам боговидий:
- 300] «Не відмовляюся, жінко, послухати доброї ради -

301] Руки здіймати до Зевса корисно, щоб зглянувсь на нас він».

302] Мовивши так, звелів тоді ключниці старець поважний

303] Чистої злити на руки води йому. Глек із водою

304] Й таз мідяний для вмивання внесла йому жінка служебна.

305] Руки умивши свої, він келих прийняв од дружини,

306] Встав серед двору, вчинив узливання і щиро молився,

307] Очі до неба піднісши, і голосно так промовляв він:

308] «Зевсе, наш батьку, володарю Іди, преславний, великий!

309] Дай, щоб ласкаво прийняв мене славний Ахілл, з милосердам,

310] Ще й бистролетного птаха праворуч пошли мені з неба,

311] Віщого птаха, який і самому тобі найлюбіший

312] І найсильніший з птахів, щоб, на власні побачивши очі,

313] Впевнено я прямував на човни бистрокінних данаїв».

314] Так він моливсь громовержцю. І вчув його Зевс велемудрий,

315] І надіслав він орла, найпевнішого віщого птаха,

316] Темнопір'ястого звірів ловця, що беркутом зветься.

317] Наче у високоверхих покоях багатого мужа

318] Двері з міцними запорами, саме такими завбільшки

319] Крила обидва були у орла. Над містом праворуч

320] Він пролетів. Цю ознаку побачивши, вельми зраділи

321] Люди троянські, серця їм у грудях усім звеселились.

322] Став, поспішаючи, старець Пріам на свою колісницю

323] Й коней мерщій із подвір'я погнав повз лункий передсінок.

324] Мули тягли ваговитий повіз чотириколісний,

325] Ними тямущий Ідей керував; а позаду їх бігли

326] Коні, що їх батоном підганяючи, їхав поспішно

327] Ними по місту Пріам. Проводжать його вийшли всі близькі

328] В смутку великому, начебто їхав він смерті назустріч.

329] А як, спустившись із міста, дісталися вже на рівнину,

330] До Іліона назад і синове, й зяті його разом

331] Всі повернулись. Самі ж бо від широколунного
Зевса

332] Не заховались на полі, - побачив він, зглянувсь
на старця,

333] І до Гермеса, до любого сина свого, тоді мовив:

334] «Любо, Гермесе, тобі й наймиліше із
смертними бути

335] В приязні й поміч в біді подавати, кому
забажаєш.

336] Йди ж і Пріама проведь до ахейських човнів
глибодонних,

337] Так, щоб ніхто із данаїв не бачив його й не
помітив,

338] Поки щасливо не дійде він аж до намету
Пеліда».

339] Мовив він так, і послухав тих слів його світлий
дозорець.

340] Тої ж хвилини до ніг золоті підв'язав він
підошви,

341] Гожі й нетлінні, що всюди із подувом вітру
найлегшим -

342] І по воді, й по безкраїх просторах землі - його
носять,

343] Жезл захопив, що, як схоче, ним сонну на очі
дрімоту

344] Людям наводить, заснулого ж може так само збудити.

345] Взявши той жезл, могутній помчав із ним світлий дозорець,

346] Вмить долетів до рівнини троянської й вод Геллеспонту

347] Й біг суходолами, постать прибравши вождевого сина

348] З першим пушком на щоках, у розквіті років найкращих!

349] Ті ж два тим часом минули вже їла велику могилу

350] Й мулів та коней своїх зупинили, щоб їх напоїти

351] З річки. Вже тіні вечірні на землю лягали навколо.

352] Раптом Гермеса побачивши перед собою, окличник

353] Зразу помітив його і так до Пріама промовив:

354] «Глянь, Дарданіде, уважніш! Нам діяти треба обачно.

355] Мужа я бачу, - боюсь, чи не ждять нам від нього напасті!

356] Швидше тікаймо на конях, а ні - до колін припадімо

357] Й ревно благаймо його, щоб мав він до нас милосердя!»

358] Мовив він так, і жахнувся старий, аж серце
завмерло,

359] Й стало волосся сторчма на згорбленім тілі
старечім,

360] Весь він заляк. Підійшовши до нього, Гермес-
доброчинець

361] Старця за руки узяв, і розпитувать став, і
промовив:

362] «Батьку, куди це ти коней і мулів своїх
поганяєш

363] В ніч божественну оцю, коли смертні усі
спочивають?

364] Ти не боїшся ахеїв, що зовсім відділь недалеко

365] Дихають сили лихої й ворожої злоби
диханням?

366] А як побачив би хто, як у млі бистролетної
ночі

367] Стільки скарбів ти везеш, - що б відчув ти тоді
своїм серцем?

368] Не молодий-бо ти й сам, ще й старий, хто тебе
супроводить, -

369] Як оборонитесь ви, коли хтось нападе на вас
перший?

370] Я ж не вчиню тобі жодного лиха і навіть од
інших

371] Оборонятиму: схожий на рідного ти мого
батька».

372] В відповідь мовив йому староденний Пріам
боговидий:

373] «Все так на правду і є, як кажеш ти, люба
дитино!

374] Та із богів свою руку простер уже хтось наді
мною,

375] Давши такого, як ти, супутника стріти в дорозі

376] Доброзичливого, гарного й зростом своїм, і на
вроду,

377] Мудрого розумом, - видно, в щасливих батьків
ти родився».

378] В відповідь мовив на це проводар йому, світлий
дозорець:

379] «Так, справедливо усе й до ладу ти, старче,
говориш.

380] Ти мені от що скажи, та розкажуй одверто і
щиро:

381] Чи виправляєш кудись до чужинних людей ти
численні,

382] Цінні скарби свої, щоб зберегти їх для тебе,
напевне,

383] Чи залишити готові усі Іліон ви священний,

384] Страхом охоплені? Найсміливіший у війську
загинув,

385] Син твій! Нічим же не гірший в бою він за воїв
ахейських».

386] В відповідь мовив йому староденний Пріам
боговидий:

387] «Хто ж бо ти сам, мій найкращий? В яких ти
батьків народився?

388] Як же ти гарно про сина мого безталанного
мовиш».

389] В відповідь мовив на це проводар йому, світлий
дозорець:

390] «Хочеш ти, видно, про Гектара, старче, мене
розпитати.

391] Часто в боях, де слави мужі набувають, на
власні

392] Очі я бачив його, навіть в день той, коли,
одігнавши

393] До кораблів, побивав аргеїв він гострою міддю.

394] Стоячи здалеку, ми дивувалися. Битися з вами

395] Забороняв нам Ахілл, що на сина Атрея був
гнівний.

396] Сам я - товариш його, на однім кораблі з ним
прибулий.

397] Із мірмідонян я родом, мій батько - славетний
Поліктор,

398] Муж він заможний, роками такий же, як ти,
староденний.

399] Шестеро дома лишилось синів його, я ж оце
сьомий.

400] Випав мені жеребок - Ахілла сюди
проводжати.

401] Від кораблів оце я прийшов на рівнину. З
світанням

402] Мають із боєм на місто іти бистрооки ахеї.

403] Вже надокучило тут їм без діла сидіти, й не
можуть

404] Стримати їх поривання до бою державці
ахейські».

405] В відповідь мовив йому староденний Пріам
боговидий:

406] «Якщо ти справді товариш Ахілла, сина Пелея,

407] То я благаю тебе, розкажи мені щиро всю
правду.

408] Чи біля бистрих човнів лежить іще син мій, чи
кинув

409] Псам на поталу Ахілл його, геть на шматки
порубавши?»

410] В відповідь мовив на це проводар йому, світлий
дозорець:

411] «Старче, ні пси, ані хижі птахи його ще не
терзали,

412] Він у наметі Ахілловім, перед човном його
бистрим,

413] Все ще лежить. Дванадцять минуло вже днів,
але й досі

414] Тіло його не гниє, не їдять його трупа жадливо

415] Черви, що воїв тіла, полеглих в бою,
пожирають.

416] Правда, щодня, ледве рання засяє зоря
богосвітла,

417] Труп він волочить нещадно круг гробу
коханого друга,

418] Але йому це не шкодить. Ти б, глянувши, й сам
здивувався:

419] Він як рососою омийтий лежить, ні краплиночки
крові,

420] Ані пляминки на ньому, - всі загоїлись рани,

421] Що завдали йому гострої міді численні удари.

422] Так-то піклуються сином твоїм безпечальні
богове,

423] Навіть і мертвим, - мабуть, усім серцем вони
його люблять».

424] Мовив він так, і старець зрадів, і до нього
промовив:

425] «О, як то добре, дитино, приносити жертви
належні

426] Вічним богам. Тож і син мій, коли іще був він у
мене,

427] Не забував у господі богів, що живуть на
Олімпі, -

428] Тим-то вони і по смертному часі його спогадали.

429] Ти ж у дарунок прийми од мене цей келих чудовий,

430] Стань біля мене й під захистом вічних богів олімпійських

431] Сам проведи до намету славетного сина Пелея».

432] В відповідь мовив на це проводар йому, світлий дозорець:

433] «Юного, старче, мене спокушаєш, та марно схиляєш

434] Поза Ахіллом коштовні дарунки від тебе прийняти.

435] Цілим-бо серцем своїм і соромлюся я, і боюся

436] В чімсь обмануть його, щоб не зазнать за це лиха пізніше!

437] А провозать тебе я хоч до славного Аргоса радий,

438] Охоронять на швидких кораблях і шляхах сухопутних.

439] Хто б на такого не зважив супутця й напав би на тебе».

440] І мовив слова ці Гермес-доброчинець і скочив на повіз,

441] В руки могутні мерщій ухопив батога він і віжки

- 442] І надихнув незвичайної прудкості коням і мулам.
- 443] Швидко домчали до валу навкруг кораблів і до рову,
- 444] Де перед тим вартові готували ахеям вечерю.
- 445] Сон на сторожу пролив проводар тоді, світлий дозорець,
- 446] Всіх він приспав і, відсунувши засуви й браму розкривши,
- 447] Старця Пріама завів і його колісницю з дарами.
- 448] От до високого врешті вони добулися намету
- 449] Сина Пелея, - його мірмідонці йому збудували,
- 450] В лісі ялин нарубавши, а зверху поклали покрівлю
- 451] Із очерету пухнастого, в луках його назбиравши.
- 452] Опорядили вождеві й подвір'я навколо намету,
- 453] Тином обвівши густим. Замикалася брама єдиним
- 454] Засувам, теж ялиновим, важеним таким, що ахейських
- 455] Троє мужів засували його й відмикали ще троє
- 456] Інших мужів. Ахілл же і сам його міг засувати.
- 457] Браму оцю відчинив перед старцем Гермес-доброчинець,

458] Славні дарунки завіз прудконогому сину
Пелея,

459] Із колісниці на землю зійшов і до старця
промовив:

460] «Старче мій, бог я безсмертний, Гермес - я до
тебе з Олімпу

461] Посланий, - батько звелів мені бути твоїм
провожатим.

462] Та вже й вертатися час. Потрапляти на очі
Ахіллу

463] Я б не хотів. Безсмертному богові все ж
непристоїно

464] Перед всіма так одверто у смертних приймати
гостину.

465] Ти ж до намету ввійди і, коліна обнявши
Пеліда,

466] Батька ім'ям, пишноосої матері й любого сина

467] Щиро благай його, поки дух йому в грудях
зворушиш».

468] Мовивши так, Гермес до Олімпу високого
швидко

469] Злинув. На землю тоді Пріам з колісниці
зіскочив

470] І, візника залишивши Ідея на місці, щоб
бистрих

471] Коней і мулів стеріг, подався їздець
староденний

- 472] Прямо до дому, де Зевсові любий Ахілл мав оселю.
- 473] Там він застав його й друзів, що одаль сиділи.
Лиш двоє -
- 474] Автомедонт благородний і Алкім, Ареєва парость, -
- 475] Услугували йому. Вечеряти щойно скінчив він -
- 476] їжі спожив і пиття. Перед ним іще стіл залишався.
- 477] В дім непомітно ввійшов великий Пріам і, схилившись,
- 478] Став обнімати коліна Ахіллові, ще й цілувати
- 479] Руки страшні, що в нього численних синів повбивали.
- 480] Так, наче муж, що, в рідному краї убивши людину,
- 481] На чужину утікає в нестямі і, раптом зайшовши
- 482] В дім до мужа багатого, подив усіх викликає,
- 483] Так здивувався Ахілл, боговидого старця впізнавши,
- 484] Враз здивувались і інші, й одні позирнули на одних.
- 485] Тільки Пріам, озвавшись, промовив до нього з благанням:

486] «Батька свого спогадай, до богів подібний
Ахілле!

487] Так же, як я, стоїть він на старості скорбнім
порозі.

488] Може, в цю саму хвилину сусіди йому
учиняють

489] Утиски й нікому ту небезпеку й біду
відвернути.

490] Все ж він, принаймні почувши про те, що
живий ти і цілий,

491] Серцем радіє своїм і щоденно плекає надію

492] Любого бачити сина, коли він повернеться з
Трої.

493] Я ж, нещасний без краю, найкращих синів
породив я

494] В Трої розлогій, а нині нікого мені не
лишилось.

495] Аж п'ятдесят їх у мене було до приходу ахеїв,

496] З них дев'ятнадцять від лона були однієї
дружини,

497] Решту - інші жінки у моїх породили покоях,

498] Та багатьом із них лютий Арей вже знесилив
коліна.

499] Хто ж був єдиний у мене, що й Трою, й самих
захищав нас,

500] Той в обороні вітчизни недавно тобою убитий -

- 501] Гектор. Тож задля нього й до цих кораблів я
ахейських
- 502] Нині з благанням прийшов і викуп приніс
незліченний.
- 503] Бійся, Ахілле, богів і зглянься ласкаво на мене,
- 504] Батька свого спогадавши, бо жалю ще більше
я гідний,
- 505] Те-бо терплю, чого інший ніхто не зазнав
земнородний, -
- 506] Рук убивці синів своїх я доторкаюсь губами!»
- 507] Мовив це, й пам'ять про батька збудив, і
викликав сльози.
- 508] Взявши за руку, лагідно все ж одхилив той
старого.
- 509] Так спогадавши обидва, - той Гектора-
мужезвитяжця,
- 510] Плакав невтїшно, до ніг Ахіллових тужно
припавши,
- 511] Сам же Ахілл свого батька оплакував, ще й за
Патроком
- 512] Тяжко журився, - і стогін їх сумно лунав по
покоях.
- 513] А після того, як слізьми наситивсь Ахілл
богосвітлий,
- 514] З серця ж його і грудей одлягло скорботне
бажання,

515] З крісла він швидко підвівся й за руку
підводить старого,

516] Сиве чоло пожалівши й на бороду зглянувшись
сиву,

517] І, промовляючи, з словом до нього звернувся
крилатим:

518] «О бідолашний, багато печалі душею зазнав ти!

519] Як же наблизитись до кораблів ти наваживсь
ахейських

520] Сам, перед очі того, хто стільки синів твоїх
славних

521] Зброї позбавив? Мабуть, і серце у тебе залізне.

522] Та заспокойся і в крісло сідай. Хоч як боляче
нам,

523] Глибоко в серці сховаймо свою ми журбу і
скорботу.

524] Не допоможуть нічого найревніші сльози й
ридання.

525] Долю таку вже богове нам, смертним, направили,
нешасним, -

526] Жити весь вік у журбі, самі лиш вони
безпечальні.

527] Глиняні глеки подвійні у Зевса стоять при
порозі,

528] Повні дарів: нещастя - в одному, а в другому -
блага.

529] Той, кому їх у суміші Зевс подає
громовладний,

530] Інколи горя, а інколи й радості має зазнати.

531] Той же, кому тільки лихо пошле, здобуває
ганьбу лиш,

532] Голод нужденний скрізь гонить його по землі
богосвітлій,

533] От і блукає він скрізь, і в богів, і в людей у
зневазі.

534] Так і Пелея боги дарами блискучими зроду

535] Обдарували; поміж людей він усіх виділявся

536] Щастям, багатством, ще й був владарем у
мужів мірмідонських,

537] Смертний, дружиною мав од богів він богиню
безсмертну.

538] Та недолю й йому приділили богове - не мав він

539] В домі своєму дітей, владущого роду нащадків.

540] Син у Пелея один лише, коротковічний; я й
нині

541] Старості не доглядаю його й од вітчизни
далеко

542] В Трої сиджу - і тобі, і дітям твоїм лиш на горі.

543] Чули ми, старче, раніше колись і ти був
щасливий:

- 544] Скільки обмежує Лесбос, оселя Макарова, з моря,
- 545] З півночі ж - гори Фрігійські та хлань Геллеспонту безкрая -
- 546] Скрізь визначався ти, старче, як кажуть, синами й багатством.
- 547] Та як наслали на тебе це лихо богове небесні,
- 548] Вічно під містом твоїм лиш січі та людоубивства.
- 549] Мусиш терпіти, журби не тримай безнастанної в серці,
- 550] Не допоможе нічого печаль за сином убитим, -
- 551] Не воскресиш його, тільки ще більшого горя зазнаєш!»
- 552] В відповідь мовив йому староденний Пріам боговидий:
- 553] «Ні, я не сяду, годованцю Зевсів, допоки мій Гектор
- 554] Десь у наметі лежить непохований. Дай його швидше,
- 555] Хай я на власні очі побачу. А сам ти від мене
- 556] Викуп багатий прийми, що-привіз я. Нехай він на радість
- 557] Буде тобі, щоб вернувсь ти до рідного краю щасливо,
- 558] Ти-бо дав жити мені і сонячне бачити світло».

559] Глянув на нього спідлоба і мовив Ахілл
прудконогий:

560] «Не досаждай мені, старче, бо вирішив серцем
і сам я

561] Гектора тіло вернути, - від Зевса приходила з
вістю

562] Мати до мене моя, від морського народжена
старця.

563] Знаю-бо й те я, Пріаме, цього не сховаєш від
мене, -

564] Хтось із богів тебе до кораблів супроводив
ахейських.

565] З смертних ніхто б не насмілився, навіть юнак
нерозважний,

566] В стан наш вступити - ні від сторожі б не міг
він схватись,

567] Ані так легко затвори на брамах відсунути
наших.

568] Тож не хвилюй уже більше моє ти печалями
серце,

569] Щоб у наметі цім, старче, хоч ти і з благанням
приходиш,

570] Я не відмовив тобі і Зевсову б волю порушив».

571] Мовив він так, і, злякавшись, послухав старий
тої мови,

572] Син же Пелеїв, як лев, за двері з намету
подався,

573] Та не один, за ним поспішили соратників двоє -

574] Автомедонт благородний і Алкім, що їх поміж друзів

575] Більше від інших Ахілл шанував по Патроклі убитім.

576] Випрягли коней і мулів вони, від ярма одв'язавши,

577] І, до намету з окличником старця Пріама ввійшовши,

578] В крісло його посадили, і з міцноколісного воза

579] Викуп за голову Гектора зносити стали безцінний.

580] Два лиш плащі залишили вони і хітон добротканий,

581] Щоб, загорнувши в них тіло, додому його виряджати.

582] Сам же покликав служниць помити його й намастити,

583] Тільки десь далі поклавши, щоб сина Пріам не побачив.

584] Міг-бо не стримати гніву старий у засмученім серці,

585] Сина побачивши, сам же Ахілл, умить спалахнувши,

586] Зопалу вбить його міг би й порушити Зевсову волю.

587] Тіло помили служниці, і, маслом його намастивши,

588] В чистий вгорнули хітон, і плащем його зверху накрили.

589] Потім Ахілл підняв його сам і, на мари поклавши,

590] З товаришами поставив на добре гембльованім возі.

591] Заголосивши тоді, до друга взивав він і мовив:

592] «О, не гнівися, Патрокле, як навіть в Аїді почувеш,

593] Що богосвітлого Гектора тіло віддав дорогому

594] Батькові я, - не нікчемний він дав мені викуп за нього.

595] ' Гідну й для тебе я долю із нього вділю, як належить».

596] Мовив це, й знов до намету вернувся Ахілл богосвітлий.

597] Сів у крісло, оздоблене гарно, що встав був із нього,

598] При протилежній стіні, і так до Пріама промовив:

599] «Син твій, старче, померлий до тебе вернувсь, як велів ти, -

600] Вже він на марах лежить. На світанку його ти побачиш

- 601] І повезеш. А зараз пора про вечерю згадати.
- 602] Не забувала про їжу й сама пишнокоса Ніоба,
- 603] Що аж дванадцять дітей у неї загинуло в домі -
- 604] Шестеро дочок і шість синів у квітучому віці.
- 605] Стрілами тих юнаків Аполлон повбивав
срібнолукий
- 606] В гніві на матір Ніобу, дівчат - Артеміда
мислива,
- 607] Саме за те, що з Лето ясноликою хтіла
рівнятись:
- 608] Двох-бо дітей породила Лето, а у неї - багато.
- 609] Хоч їх лиш двоє було, а тих багатьох
повбивали.
- 610] Дев'ять днів у крові ті валялися трупи, й ховати
- 611] їх не було кому: всіх обертав у каміння
Кроніон.
- 612] Тільки десятого дня їх небесні боги поховали.
- 613] Слізьми знеможена вкрай, про їжу згадала
Ніоба.
- 614] Нині у скелях далеких, у горах безлюдних
Сіпілу,
- 615] Де, як розказують, захисток мають для себе
божисті
- 616] Німфи, що вздовж берегів Ахелою ведуть
хороводи, -

617] В камінь богами обернена, там вона вічно сумує,

618] Отже, про їжу пора нам подумати, мій богосвітлий

619] Старче, встигнеш і потім оплакати милого сина,

620] В Трою привізши, і там многослізний він буде для тебе!»

621] Мовив і, скочивши, білу вівцю Ахілл прудконогий

622] Сам заколов; білували ж, як личить, і справили друзі,

623] М'ясо усе на шматки порубали й, рожнами проткнувши,

624] Смажити стали старанно й готове з рожнів познімали.

625] Автомедонт заходився ще й хліб по столі розставляти

626] В кошиках гарних, а м'ясо ділив сам Ахілл богосвітлий.

627] Руки до поданих страв одразу ж усі простягнули.

628] Потім, коли уже голод і спрагу вони вдовольнили,

629] Довго Пріам Дарданід дивувався тоді із Ахілла,

630] Зросту його і красі, до богів-бо усім був подібний.

631] Так же й Ахілл з Дарданіда Пріама собі дивувався,

632] Спостерігавши вигляд поважний і слухавши мову.

633] Як навітшались вони, один одного так споглядавши,

634] Перший промовив тоді староденний Пріам боговидий:

635] «Спати пусти мене швидше, годованцю Зевсів, щоб, лігши,

636] Сном утішатись солодким могли ми на ложах спокійних.

637] Ні на хвилину повік не заплюшував я над очима

638] З дня, коли духу позбувся мій син під руками твоїми,

639] Тільки стогнав я весь час і муки терпів незліченні,

640] В куряві й бруді з одчаю валяючись серед подвір'я.

641] Тільки ось нині я їжі спожив і вином іскрометним

642] Горло своє покропив, а то зовсім не їв я нічого».

643] Так він сказав. Ахілл тоді друзям звелів і служницям

- 644] Ліжка стелить в передсінку, пурпурними їх подушками
- 645] Викласти, ще й килимами чудовими постіль заслати,
- 646] І покривала вовняні подать їм укритися зверху.
- 647] Вийшли із світлом ясним у руках із покоїв служниці
- 648] Й два для них ложа небавом старанно вони постелили.
- 649] З жартом звернувся тоді до Пріама Ахілл прудконогий:
- 650] «Ляжеш ти, старче мій любий, знадвору, щоб часом з ахеїв
- 651] Хтось не ввійшов сюди радитись, - часто до мене заходять
- 652] Радити раду мужі, як звичай того вимагає.
- 653] Тож, як у пільмі нічній хто-небудь тебе тут побачить
- 654] І Агамемнону зразу ж розкаже, людей вожаєві,
- 655] Може, напевно, затриматись видача мертвого сина,
- 656] Ти ж мені нині усе розкажи і повідай одверто:
- 657] Скільки ти днів богосвітлого Гектора маєш ховати,
- 658] Щоб не виходив на битву я сам і воїнів стримав».

659] В відповідь мовив йому староденний Пріам
боговидий:

660] «Якщо даси нам ховать богосвітлого Гектора
тіло,

661] Ласку велику цим нині ти явиш до мене,
Ахілле:

662] Замкнені ми в Іліоні, ти знаєш, а дерево треба

663] Здалеку, з гір нам возить, та й трояни залякані
дуже.

664] Дев'ять би днів нам хотілось оплакувать
Гектора в домі

665] І поховать на десятий та справити тризну для
люду.

666] На одинадцятий - пагорб насипати зверху
могильний,

667] А на дванадцятий - бій відновити, якщо вже так
треба».

668] Знову йому відповів прудконогий Ахілл
богосвітлий:

669] «Хай так і буде, старче Пріаме, як ти того
хочеш.

670] Я припиняю війну на час, що його зажадав ти».

671] Мовивши це, правицею руку він біля зап'ястя

672] Стиснув ласкаво, щоб острах у нього розвіяти
в серці.

673] В передпокої небавом і спати вони полягали -

674] Старець Пріам і окличник - з думками
розумними в грудях;

675] Сам же Ахілл спочивав під наметом,
обладнаним добре,

676] Поруч із ним Брісеїда на ложі лягла яснолиця.

677] Інші богове безсмертя й мужі усі
збройнокомонні

678] Спали безжурно всю ніч, заспокійливим сном
оповиті.

679] Лиш одного він не міг подолать доброчинця
Гермеса,

680] Що обмірковував, як одвести державця Пріама

681] Від кораблів, щоб того не помітила варта при
брамі.

682] Став він над ним в головах і мовив таке йому
слово:

683] «Не добачаєш можливих ти, старче, знегод,
якщо спати

684] Можеш між люду ворожого, здавшись на
слово Ахілла.

685] Дав ти сьогодні багато, щоб викупить мертвого
сина,

686] Та за тебе живого дадуть, проте, викупу й
втрое

687] Діти твої, що лишилися ззаду, коли б
Агамемнон

688] Знав, що ти тут, і дізнались про це усі інші ахеї».

689] Так він промовив. А старець злякався й окличника будить.

690] Позапрягав негайно Гермес тоді коней і мулів

691] І через табір погнав, та з ахеїв ніхто й не побачив.

692] А як дісталися броду вони струменистої річки

693] Ксанту пучинного, що від безсмертного Зевса родився,

694] Кинув супутців Гермес і подався на верхів'я Олімпу.

695] В шатах шафранних Еос над всією простерлась землею.

696] Коней з плачем і стогнанням вони до міста погнали,

697] Вбитого ж мули везли. Та тільки ніхто не побачив

698] їх ні з мужів, ні з жінок, підперезаних пишно, раніше

699] Аніж Кассандра, на золоту Афродіту подібна.

700] Вздріла вона із твердині пергамської любого батька

701] На колісниці й міського при ньому окличника з Трої.

702] Мулів побачила далі і Гектора тіло на марах.

703] Заголосила вона і на весь Іліон заволала:

704] «Швидше, троянські мужі і троянки, на Гектора гляньте!

705] З радістю ви зустрічали, коли він живий повертався

706] З битви, - він завжди був радістю міста й цілого народу!»

707] Мовила так. І ніхто із жінок і мужів тоді в місті

708] Не залишився, велика людей огорнула скорбота.

709] В брамі вони оточили Пріама, що віз його тіло.

710] Перед всіма його любя дружина і мати шановна,

711] Коси рвучи на собі, до бистрих коліс припадали,

712] Щоб хоч обнять його голову. Й плакав народ весь навколо.

713] Так біля брами вони цілий день аж до заходу сонця

714] Сльози рясні проливали б над Гектора мертвого тілом,

715] Якби не крикнув із повоза свого старий до народу:

716] «Дайте дорогу, щоб мулами міг я проїхати. Вдосталь

717] Потім наплачетесь ви, як мерця привезу я додому».

718] Мовив він так. І весь перед повозом люд розступився.

719] Як досягли вони славного дому Пріама та мертве

720] Тіло поклали на ложе різьблене, навкруг посадили

721] Заводіїв голосіння, і з стогоном ті і риданням

722] Спів почали похоронний, і в тузі жінки голосили.

723] Перша плачем із них білораменна зайшлає Андромаха,

724] Голову Гектора-мужозвитяжця обнявши руками:

725] «Рано ти, мужу мій любий, пішов із життя і вдовою

726] В домі мене залишаєш. Тож син наш - мале ще дитятко,

727] Піп породили його ми, бездольні, - квітучого віку

728] Не досягне він, гадаю. Раніш-бо наш город дощенту

729] Буде зруйновано. Сам-бо загинув ти, наш оборонцю,

730] Що рятував його, й вірних дружин, і дітей нетямущих.

731] Скоро відціль повезуть їх усіх в кораблях
глибодонних,

732] З ними й мене. А ти, мій синочку, або вслід за
мною

733] Підеш до краю чужого роботу робить
примусово

734] Немилосердним владикам, або тебе хтось із
ахеїв

735] Схопить за руку і з башти жбурне на загибель
жорстоку

736] В гніві за те, що брата забив у боях йому
Гектор,

737] Чи його батька, чи любого сина, бо безліч
ахеїв,

738] Гектора вбитих долонею, землю зубами вже
гризли.

739] Батечко твій неласкавий до них був у січі
жорстокій,

740] Тим-то й оплакують так його люди усі в Іліоні.

741] Гекторе, горя завдав ти батькам, до ридань
невимовних

742] їх призвівши, мені ж дав найбільш катувань ти
жорстоких.

743] Не простягнув-бо до мене руки ти із смертного
ложа,

744] Не заповів мені слова останнього, щоб
пам'ятала

745] Я його днями й ночами, рясні проливаючи
сльози!»

746] Мовила так крізь ридання, і в тузі жінки
голосили.

747] Ревно посеред жіноцтва заводила плач свій
Гекуба:

748] «Гекторе, серцю моєму з моїх діточок
найлюбіший!

749] Ще й за життя був у мене ти любий богам
олімпійським,

750] Та й після смерті твоєї за тебе вони
вболівають.

751] Інших у мене синів захопивши, Ахілл
прудконогий

752] Взяв у полон і далеко продав їх за море
безплідне,

753] Десь аж на Самос, на Імбр та на Лемнос,
туманом повитий;

754] Тільки у тебе він душу відняв тонколезною
міддю

755] І волочив круг могили тобою убитого в січі

756] Друга Патрокла, хоча і не міг його цим
воскресити.

757] Ти ж, наче вмитий росою, так ніби ось-ось
заговориш,

758] В домі моєму лежиш, немов Аполлон
срібнолукий

759] Лагідно й тихо настиг тебе раптом своєю
стрілою».

760] Мовила так крізь ридання, і плач залунав
безугавний.

761] Третя з невтїшних жінок завела голосіння
Єлена:

762] .«Гекторе, серцю моєму із дїверів ти
найлюбїший!

763] Став-бо тепер чоловіком мені Александр
боговидий,

764] Що мене в Трою привїз, - хай ранїш я загинула
б краще!

765] Ось і двадцятий вже рік од тієї години минає,

766] Як прибула я сюди, покинувши рїдну країну,

767] Та не чула від тебе лихого чи прикрого слова!

768] Навїть як інший хто в домі мені починав
докоряти -

769] З дїверів хто, із зовиць, чи з невісток, убраних
ошатно,

770] Або свекруха, - сам свекор був завжди як
батько ласкавий, -

771] Ти зупиняв і стримував їх переконливим
словом,

772] Лагідно дїючи мовою, повною тихої ласки.

773] Тим-то за тебе й за себе сумую тепер я,
нешчасна.

774] В цілій-бо Трої розлогії немає у мене віднині

775] Друга, як ти. Із зневагою всі позирають на мене».

776] Мовила так крізь ридання. Зітхав увесь люд незліченний.

777] Старець Пріам із такими звернувся до присутніх словами:

778] «Дров понавозьте, трояни, до міста й не бійтесь лихої

779] Засідки десь од аргеїв. Ахілл мені дав обіцянку,

780] Ще коли нас одпустив од своїх кораблів чорнобоких,

781] Нас не чіпати, аж поки дванадцятий день не настане».

782] Мовив він так. І у повози мулів вони із волами

783] Позапрягали і швидко усі перед містом зібрались.

784] Дев'ять без спочиву днів вони дрова возили до міста,

785] Лиш на десятій, коли зясніла зоря світлодайна,

786] Винесли з тужним риданням одважного Гектора тіло

787] І, на багаття зверху поклавши, вогонь розпалили.

788] Ледве з досвітньої мли розоперста Еос
заясніла,

789] Стали до вогнища Гектора славного сходитись
люди,

790] А як усі вже зійшлись і громада зібралась
велика,

791] Спершу іскристим вином залили вони всюди
багаття,

792] Де ще трималася сила вогню. Лише після того

793] Білії кості брати його й друзі в журбі
позбирали

794] З попелу, й сльози рясні із лиць у них бігли
струмками.

795] Кості зібравши усі, пурпуровим м'яким
покривалом

796] їх огорнули, й тоді, в золотую поклавши їх
урну,

797] Разом до ями глибокої все опустили, й до неї

798] Зверху багато каміння великого щільно
наклали,

799] Й пагорб надгробний насипали, варта ж сиділа
навколо,

800] Щоб до часу не напали красивоголінні ахеї.

801] Швидко надгробок насипавши, всі розійшлися.
А потім

802] Знову зійшлися і в учті усі учтували
преславній

803] В домі Пріама-державця, що Зевсовим був
вихованцем.

804] Гектора так, упокірника коней, вони поховали.